

WYSTAWY CZASOWE W MUZEUM PAPIERNICTWA W 2020 ROKU

W obronie dobra. Wystawa „Papierowe miasto”

Kurator wystawy: mgr Beata Dębowska

Okres prezentacji: 17 stycznia 2020 – 7 lutego 2021

Wernisaż ekspozycji „Papierowe miasto” autorstwa Joanny Wiszniewskiej-Domańskiej odbył się 17 stycznia. Do tej pory w galerii sztuki papieru Muzeum Papiernictwa prezentowane były wystawy, których głównym bohaterem był papier jako medium i środek wyrazu artystycznego. Tym razem – wydawałoby się – gra rolę drugoplanową, gdyż jest tylko tworzywem, podłożem służącym artystce do tworzenia grafik. Wystawa ta jednak miała głębsze odniesienie do papieru, nie w sensie fizycznym, lecz metaforycznym. Opowiadała historię mężczyzny, który przybył z dalekiego kraju do pewnego miasta. Nowe miejsce różniło się od poprzedniego – tam wszyscy byli dla siebie dobrzy i szanowali się. Tu było inaczej. Postanowił więc zbudować sobie papierowe miasto przypominające mu życzliwych ludzi, z którymi musiał się rozstać. Miasto to umieścił w walizce, aby zawsze móc do niej zajrzeć. Przesłaniem tej historii jest obrona dobra, piękna i prawdy, co jak się okazuje, nie jest takie proste, ponieważ dzisiaj ludzi interesuje głównie zło...

Artystka za pomocą swoich wysublimowanych grafik, w połączeniu z narracją, w bardzo prosty sposób pokazuje odbiorcy, w jakim kierunku zmierza świat...

Papier, który wykorzystała Joanna Wiszniewska-Domańska do stworzenia tej wystawy, ujawnił jeszcze jedno swoje oblicze, które do tej pory nie było rozważane. Potrafi rozbudzić wyobraźnię, a co za tym idzie, stał się środkiem do wyrażania emocji. Joanna Wiszniewska-Domańska zajmuje się rysunkiem, grafiką, kolażem, ilustracją i książką artystyczną. Obecnie pracuje na stanowisku profesora w Wyższej Szkole Sztuki i Projektowania w Łodzi, gdzie prowadzi pracownię ilustracji i książki artystycznej. Swoją twórczość prezentowała na licznych wystawach w kraju i na świecie, a jej prace znajdują się w zbiorach wielu muzeów, bibliotek, galerii oraz kolekcjach prywatnych i państwowych w kraju i poza jego granicami.

O swojej twórczości mówi: „Bohaterem moich prac jest człowiek, metaforyczna podróż przez życie, człowiek jako poeta i marzyciel, a zarazem konstruktor swoich marzeń...”.

Otwarcie wystawy usświetnił duet „Le-Li-Duo” (Lena Kancelarz – flet, Lila Wyjadłowska – gitara) oraz solowy występ Lili Wyjadłowskiej – stypendystki burmistrza Kłodzka.

Krzysztof Froese – „Realizm magiczny”

Kurator wystawy: Marcin Lemejda

Okres prezentacji: 24 stycznia 2020 – 21 czerwca 2020

24 stycznia udostępniono wystawę fotografii popularnego dusznickiego artysty Krzysztofa „Crisa” Froesego (ur. 1980). W wernisażu wzięło udział aż 260 osób. Uroczystość uświetnił występ zespołu „Dom o Zielonych Progach”.

Zauroczone pięknem ziemi kłodzkiej Krzysztof Froese wykonał już tysiące zdjęć, które na co dzień możemy podziwiać w internecie. Na wystawie pokazano zaledwie 22 fotografie, wybrane przez kuratora i artystę spośród 1300 dostarczonych do muzeum. Było to niemałe wyzwanie, gdyż każde zdjęcie jest wyjątkowe. Zwiedzający mogli więc podziwiać prace pod równie magicznymi co cała wystawa nazwami: „Czwarty wymiar”, na którym widoczne było Muzeum Papiernictwa i jego odbicie w kałuży, „Inwersja” z magicznym wschodem słońca widzianym ze Szczelińca Wielkiego, „Trzej królowie”, gdzie uwiecznione zostały wilczaki czechosłowackie oraz tytułowy „Realizm magiczny” przedstawiający fotografa na urwisku tuż przed świtem. To pierwsza taka wystawa tego fotografa.

Froese jest duszniczaniec od urodzenia. Na co dzień, oprócz fotografowania, zajmuje się projektowaniem graficznym. Jest też uzdolnionym rysownikiem. „Nasza okolica fascynowała mnie, odkąd tylko sięgam pamięcią. Już jako dziecko lubiłem piesze i rowerowe wyprawy z przyjaciółmi. Nie pociągały mnie wytarte szlaki, pasjonowało natomiast odkrywanie, stawianie stopy w zakątkach, które wydawały się dziewicze” – wyznaje. „Myślę, że ta fascynacja odkrywaniem określa dziś moją twórczość. Jest ona odbiciem realnego świata chwytanym w nierealnych – wydawałoby się – momentach. Gdzieś na granicy rzeczywistości. Nigdy nie narzucam sobie ograniczeń, robię to, na co mam ochotę. Wychodząc z aparatem fotograficznym, nie planuję polowania na unikalne kadry. Po prostu kocham góry otaczające moje rodzinne miasto, a one odwdzięczają mi się każdego dnia, obdarowując swoim bogactwem. Jestem częścią tej ziemi i tylko ona mnie inspiruje. Wtapiam się w jej niezwykle miejsca, by oderwać się od codzienności, by choć na moment zatrzymać czas, pomarzyć, czasami podleczyć duszę. Moje zdjęcia to próba utrwalenia tych chwil” – mówił podczas spotkania z fanami swojej twórczości. Wernisaż uświetnił występ zespołu „Dom o Zielonych Progach”.

„Metafory i symbole” Krzysztofa Radzimierskiego

Kurator wystawy: mgr Dagmara Kacperowska

Okres prezentacji: 28 lutego 2020 – 25 czerwca 2020

28 lutego otworzyliśmy wystawę fotografii „Metafory i symbole” Krzysztofa Radzimierskiego. Artysta urodził się 18 sierpnia 1954 roku w Kutnie. Obecnie jest mieszkańcem Kłodzka. Pierwsze kroki w dziedzinie fotografii stawiał w wojsku. Jest samoukiem. Należy do Kłodzkiego Klubu Fotograficznego. Swoimi zdjęciami zilustrował trzy tomiki wierszy Zofii Mirskiej pt. „Czerń i biel”, „Tam i z powrotem” oraz „Grudka ziemi”. Jeden z wierszy został zaprezentowany przez poetkę podczas wernisażu.

Czy to dżuma, czy cholera? Epidemie na ziemi kłodzkiej

Autorzy wystawy: Jan Bałchan, Karolina Dyjas, Marta Nowicka, Maciej Szymczyk, Marcin Wyszyński

Okres prezentacji: 28 czerwca 2020 – 30 października 2020

Epidemie towarzyszyły ludzkości od najdawniejszych czasów. Ich rozwojowi sprzyjały brud, bieda, podróże, wojny. Najszybciej ogarniały duże skupiska ludzi, gdzie w krótkim czasie od jednego chorego zarażało się wiele osób.

Liczne epidemie dziesiątkowały ludność, a z powodu niektórych wymierały całe osady. Największe z nich, ogarniające wiele krajów na świecie, nazwano pandemiemi.

Co straszniejsze, dżuma, cholera, grypa czy może koronawirus?

Na wystawie omawialiśmy 30 największych na świecie epidemii od czasów biblijnych do 2020 roku, podając ich przyczyny, przebieg i skutki.

Najbardziej znaną pandemię wywołała w latach 1346-1353 dżuma – „czarna śmierć”, która pochłonęła od 20 do 75 mln ofiar. W kolejnych wiekach odnotowywano nawroty zarazy, łącznie jej ofiarą mogło paść nawet 250 mln ludzi. Dżuma wygasła w XVIII wieku, lecz wkrótce udręką stała się cholera. Dopiero pod koniec XIX stulecia, dzięki poprawie warunków sanitarnych (głównie budowa kanalizacji), cholera zaczęła opuszczać Europę.

Wiek XX upłynął w cieniu 4 pandemii grypy oraz epidemii AIDS, a w obecnym stuleciu doskwierają nam koronawirusy: SARS, MERS i COVID-19.

Jak to było na ziemi kłodzkiej?

Co ciekawe, najstraszniejsza w dziejach ludzkości dżuma „czarna śmierć” z lat 1346-1353 nie dotarła na ziemię polskie ani na podległą wówczas królestwu czeskiemu ziemię kłodzką. Pierwszą falę dżumy odnotowano tu w 1483. Mocno we znaki dała się dżuma w 1633 roku, która ogarnęła wiele miast na Śląsku (m.in. Wrocław, gdzie zabiła 13 tys. osób), a w hrabstwie kłodzkim Nową Rudę (990 ofiar) i Duszniki (384 zgony). Najbardziej w pamięci zapisała się dżuma z 1680 roku, która uśmierciła w Kłodzku 1681 osób, a w Radkowie ok. 500 mieszkańców. Właśnie ta epidemia zaowocowała licznymi fundacjami wotywnymi: kolumnami, kościołami lub kapliczkami wznoszonymi w podzięce za ocalenie od zarazy oraz w celu prześlągnięcia Boga, by nie zsyłał więcej moru. Ostatni atak dżumy, która nawiedziła hrabstwo w 1713 r., uśmiercił w Lewinie 77 osób.

Nasz teren był nawiedzany przez cholere. Najgorsza fala została przywleczona do Europy Środkowej przez rosyjskie wojska pacyfikujące powstanie listopadowe. Epidemia prędko ogarnęła Śląsk. Na ziemi kłodzkiej w 1832 roku zachorowało 4270 osób, z których 1585 zmarło.

Koronawirus okazuje się mniej straszny; w powiecie kłodzkim do 25 czerwca 2020 roku stwierdzono 260 zachorowań i 11 zgonów. Dane te zwiększają się nadal, jednak oby nigdy nie zbliżyły się liczby ofiar dżumy lub cholery.

Wystawa czynna była do końca października 2020 roku.

Podczas prezentacji ekspozycji muzeum wspólnie z Telewizją Sudecką zrealizowało film dokumentalny poświęcony epidemiom na ziemi kłodzkiej. Jego produkcję dofinansowało Starostwo Powiatowe w Kłodzku.

Sztuka pisania

Kurator wystawy: Dorota Zielińska-Pytlowany, Karolina Dyjas

Autor: Ewa Landowska

Okres prezentacji: 11 lipca 2020 – 10 października 2020

Wystawa ze zbiorów: Muzeum Kaligrafii i Historii Pisma, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju, Muzeum Zabawek w Kudowie-Zdroju

Tekst drukowany lub znak graficzny stał się symbolem naszych czasów. Niestety, w pewnym sensie został przy tym zatracony indywidualny charakter wypowiedzi człowieka, identyfikowany przez jego odręczne pismo. Sztuka kaligrafowania jest poniekąd ekskluzywną umiejętnością niewielkiej części społeczeństwa.

Muzeum Papiernictwa wspólnie z Ewą Landowską – założycielką Muzeum Kaligrafii i Historii Pisma oraz promotorką pięknego pisania – postanowiło wypełnić tę lukę przez prezentację wystawy „Sztuka pisania”. Jej otwarcie pierwotnie zaplanowano na kwiecień, jednak ze względu na pandemię COVID-19 odbyło się dopiero 11 lipca. Wernisaż miał charakter wirtualny – można było w nim uczestniczyć dzięki transmisji w muzealnym kanale YouTube oraz w serwisie Facebook. Ekspozycja dostępna była dla zwiedzających do 10 października 2020 roku.

Zadaniem wystawy było przypomnienie tej jedynej niegdyś formy sporządzania ksiąg, dokumentów i korespondencji, wypartej współcześnie przez nowoczesne technologie.

Kultura pisma nie odnosi się wyłącznie do umiejętności kaligrafowania. Obszar ten obejmuje również przybory do pisania, takie jak pióra, stalówki, kałamarze oraz podłoża w postaci tablicy szkolnej, zeszytów, notatników lub papeterii. Trzon ekspozycji stanowiła więc klasa szkolna z okresu przedwojennego oraz cała gama akcesoriów w postaci zeszytów, lapdesków, piórników oraz piór ze stalówkami. Ważnym akcentem wystawy była prezentacja dokumentu ze zbiorów Muzeum Papiernictwa – aktu normalizującego wygląd zeszytu uczniowskiego w II RP z 1932 roku.

Uzupełnieniem wystawy były warsztaty nauki pisania oraz lekcje tematyczne skierowane do uczniów lokalnych szkół.

Projekt pt. „Sztuka pisania – powrót do przedwojennej szkoły kaligrafii” dofinansowany został ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Etno-Polska 2020 oraz z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Wystawa „Od wymiany do wymiany”

Autor wystawy: mgr Jan Bałchan

Okres prezentacji: 6 listopada 2020 – 25 czerwca 2021

Muzeum Papiernictwa ma jedną z najbardziej kompletnych kolekcji polskich banknotów. W oparciu o te zbiory w poprzednich latach nasza placówka organizowała wystawy numizmatyczne, prezentujące pieniądze z okresu międzywojennego i z czasów II wojny światowej. Tym razem duszniccy muzealnicy przygotowali ekspozycję poświęconą banknotom powojennym – „Od wymiany do wymiany. Banknoty polskie 1945-1995”. Jej wernisaż odbył się 6 listopada i ze względu na pandemię COVID-19 miał charakter spotkania on-line. Uczestniczył w nim dr Grzegorz Ćwiertniewicz, dyrektor Wydziału Kultury w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego. Otwarcie poprzedziła konferencja naukowa zorganizowana również trybie on-line.

Na wystawie pokazano m.in. pierwszy powojenny banknot – 1000 zł z 1945 roku, serię wprowadzoną do obiegu de facto w złodziejski sposób przez komunistyczne władze w listopadzie 1950 roku, znaki pieniężne emitowane w latach 1974-1995 oraz wprowadzone do obiegu wraz z denominacją w 1995 roku. Druk tych ostatnich początkowo odbywał się w Anglii, a od 1998 roku w Warszawie w Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A., której działalność również omówiona została na wystawie.

Ekspozycja przybliżyła także sylwetki powojennych projektantów polskich banknotów, m.in. Wacława Borowskiego, Ryszarda Kleczewskiego i zmarłego w 2019 roku Andrzeja Heidricha, który był jednym z najwybitniejszych polskich grafików. Zaprojektował wszystkie banknoty, będące w obiegu w Polsce od połowy lat 70. Zasłynął także jako autor projektów paszportów, znaczków pocztowych oraz elementów umundurowania polskich żołnierzy i policjantów. W pierwszą rocznicę jego śmierci w jednej z sal Muzeum Papiernictwa przygotowano mikrowystawę prezentującą twórczość Andrzeja Heidricha.

*Oprac. na podstawie materiałów Muzeum Papiernictwa
Fot.: K. Jankowski*

Wyciąg ze statystyki 2020 roku (w nawiasach dane z 2019 roku)	
Ogólna liczba zwiedzających	33 720 (66 803)
Liczba uczestników lekcji muzealnych	2406 (14 280)
Liczba uczestników warsztatów dla indywidualnych turystów	5527 (6320)
Liczba wystaw czasowych otwartych w siedzibie Muzeum Papiernictwa	6 (12)
Liczba innych instytucji, w których prezentowano wystawy z Muzeum Papiernictwa	4 (6)
Liczba obiektów, które powiększyły zbiory muzealne	598 (1698)
Liczba książek, które powiększyły księgozbiór	49 (66)
Liczba arkuszy papieru czerpanego (A2, A3, A4)	34 789 (42 804)
Liczba arkuszy papieru pamiątkowego A5 (słoniowy, konopny, w kształcie serca)	5679 (3741 + 65)
Liczba kopert	14 655 (16 592)
Liczba obrazków w ramkach	473 (624)
Liczba papierowych bombek	100 (460)
Liczba informacji o Muzeum Papiernictwa w programach telewizyjnych i radiowych	ponad 354 (ponad 248)
Liczba informacji o Muzeum Papiernictwa w prasie, katalogach i informatorach	ponad 86 (ponad 199)
Liczba wydawnictw własnych	5 (9)

*oprac. Maciej Szymczyk
na podstawie dokumentów Muzeum Papiernictwa*

Wykaz pracowników Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju zatrudnionych w 2020 roku

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko pracy
1.	Bałchan Jan	kustosz, kierownik Działu Papiernictwa
2.	Borowiec-Greszta Marta	specjalista ds. organizacyjno- -administracyjnych
3.	Cybulska Justyna	referent ds. administracyjnych/sekretarka
4.	Daniel Agata	kierownik Działu Produkcji Papieru Czerpanego
5.	Dębowska Beata	kustosz, kierownik Działu Historii Dusznik-Zdroju
6.	Dyjas Karolina	adiunkt muzealny
7.	Fabia Robert	czerpalnik-konserwator
8.	Gajowska Krystyna	rzemieślnik obróbki papieru do 13.05.2020 r.
9.	Hajkowska Wiesława	opiekun ekspozycji, sprzedawca do 31.10.2020 r.
10.	Hochhaus Danuta	sprzedawca, pracownik gospodarczy
11.	Jakubiec Małgorzata	główny specjalista ds. organizacyjno- -administracyjnych – lider zespołu
12.	Janicka Jadwiga	starsza księgowo do 31.05.2020 r.
13.	Janiszewski Janusz	główny księgowy
14.	Jankowski Krzysztof	specjalista ds. reklamy, organizacji i promocji
15.	Junik Magdalena	specjalista ds. organizacyjno- -administracyjnych
16.	Kacperowska Dagmara	kustosz
17.	Kapica Józef	specjalista ds. maszyn i urządzeń papierniczych
18.	Lemejda Marcin	przewodnik muzealny
19.	Madera Iwona	adiunkt muzealny
20.	Mieczkowska Izabela	przewodnik muzealny
21.	Nowicka Marta	kustosz
22.	Płachytko Edward	czerpalnik-konserwator

Wykaz pracowników Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju zatrudnionych w 2020 roku

23.	Seredyńska Joanna	zastępca dyrektora Muzeum Papiernictwa
24.	Stojanowska Dorota	specjalista ds. finansów, planowania i administracji
25.	Sypek Beata	rzemieślnik obróbki papieru
26.	Szewczyk Paweł	czerpalnik-konserwator do 14.05.2020 r.
27.	Szymczyk Maciej	dyrektor Muzeum Papiernictwa
28.	Tryniecka Dorota	pracownik gospodarczy
29.	Wasielwska Urszula	sprzedawca
30.	Wyszyński Marcin	adiunkt muzealny
31.	Zielińska-Pytlowany Dorota	kustosz, kierownik Działu Edukacji Muzealnej

oprac. Justyna Cybulska

Informacje dla Autorów

- Redakcja „Rocznika Muzeum Papiernictwa” przyjmuje wyłącznie teksty niepublikowane.
- Wszystkie teksty są recenzowane przez specjalistów. Po uzyskaniu pozytywnej recenzji Redakcja podejmuje ostateczną decyzję o przyjęciu tekstu do druku.
- Artykuły przeznaczone do Rocznika nie powinny przekraczać 20 stron maszynopisu znormalizowanego (1 arkusza wydawniczego), w uzasadnionych przypadkach 25 stron. Dalsze zwiększenie objętości tekstu przez Autora wymaga wcześniejszego uzgodnienia z Redakcją.
- Do artykułu należy dołączyć: streszczenie nieprzekraczające 2000 znaków oraz słowa kluczowe, które zostaną przetłumaczone na języki obce i umieszczone pod artykułem.
- Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów oraz wprowadzania zmian po uzgodnieniu z Autorem.
- Do artykułu, jeśli tematyka na to pozwala, należy dołączyć zdjęcia i/lub ilustracje w liczbie uzgodnionej z Redakcją.
- Jeżeli ilustracje chronione są prawami autorskimi, należy dostarczyć pisemną zgodę autora lub właściciela ilustracji na ich reprodukcję. Odpowiedzialność wynikającą z naruszenia praw autorskich i praw wydawniczych ponosi Autor.
- Składane do Redakcji recenzje nie powinny przekraczać 10 stron maszynopisu znormalizowanego (0,5 arkusza wydawniczego).
- Recenzje powinny dotyczyć (poza szczególnie uzasadnionymi przypadkami) publikacji wydanych nie dawniej niż w ciągu ostatnich dwóch lat; w opisie dzieła recenzowanego prosimy podawać ISBN i/lub ISSN.
- Autorzy proszeni są o podanie następujących danych personalnych: tytuł i stopień naukowy, miejsce pracy wraz z dokładnym adresem, adres do korespondencji, numer telefonu i adres poczty elektronicznej. Powyższe dane przeznaczone są jedynie do wiadomości i na potrzeby Redakcji.
- Po ukazaniu się publikacji Autorzy artykułów otrzymują bezpłatnie 2 egz. czasopisma.
- Autorzy recenzji i krótkich not otrzymują 1 egz. czasopisma (nie otrzymują nadbitek).
- Materiały do bieżącego tomu Rocznika należy nadsyłać do dnia 15 lipca.
- Materiałów niezamówionych Redakcja nie zwraca.
- Jeżeli w pracy nad tekstem uczestniczyło kilku Autorów, Redakcja wymaga ujawnienia ich wkładu w powstanie publikacji, z podaniem afiliacji oraz kontrybucji, tj. informacji, kto jest autorem koncepcji, założeń, metod, protokołu

itp. wykorzystywanych przy przygotowaniu tekstu. Odpowiedzialność za całość opracowania ponosi osoba przekazująca materiał do publikacji.

- Redakcja informuje, że **ghostwriting**, **guest authorship**, czyli nieujawnianie nazwisk autorów, którzy wnieśli istotny wkład w powstanie publikacji albo w inny sposób przyczynili się do jej powstania (ghostwriting) lub przypisanie autorstwa osobie, która nie przyczyniła się do powstania publikacji (guest authorship) są niezgodne z prawem (**podstawa prawna**: art. 16 pkt 1 i 2 ustawy z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, *Dziennik Ustaw* 1994 r., Nr 24, poz. 83), stanowią ponadto przejaw nierzetelności naukowej. Wszelkie wykryte przypadki takiego postępowania będą demaskowane, włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające Autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).
- Jeżeli badania wykorzystywane w publikacji były przeprowadzane w ramach projektów badawczych albo pod auspicjami instytucji (ośrodków) naukowych lub naukowo-badawczych, Redakcja powinna uzyskać informację o źródłach finansowania publikacji, wkładzie instytucji, stowarzyszeń i innych podmiotów (tzw. *financial disclosure*).
- Redakcja będzie dokumentować wszelkie przejawy nierzetelności naukowej, zwłaszcza łamanie i naruszanie zasad etyki obowiązujących w nauce.

Wskazówki techniczne

- Teksty artykułów prosimy składać w programie Microsoft Word.
- Załączone tabele i wykresy powinny być opracowane w programie Microsoft Excel.
- Materiały ilustracyjne powinny być opisane, ponumerowane, a na marginesie wydruku należy zaznaczyć propozycję ich umieszczenia w tekście. Redakcja zastrzega sobie możliwość przesunięcia poszczególnych ilustracji i dostosowania ich lokalizacji w tekście artykułu do wymogów edytorskich i wydawniczych.
- Teksty należy składać w wersji elektronicznej (CD-ROM lub w formie pliku przesłanego pocztą e-mail na adres Redakcji). Ilustracje do tekstu należy dostarczyć w formie elektronicznej na płycie CD lub przesłać na adres e-mail w formacie .jpg, .bmp lub .tif w rozdzielczości 300 dpi.
- Prace redakcyjne i edytorskie oraz formatowanie i łamanie tekstu artykułu odbywają się na etapie wydawniczym. W związku z tym prosi się Autorów o nieformatowanie przekazywanego tekstu (wyjątek stanowi formatowanie tabel i wykresów) oraz niedzielenie wyrazów w tekście.
- Na wstępie maszynopisu (u góry z lewej strony) należy zamieścić imię i nazwisko Autora (bez podawania tytułów naukowych), pod spodem miasto zamieszkania lub miejsce pracy Autora, w kolejnej linii wyśrodkowany tytuł artykułu (bez kropki na końcu).

- Tekst właściwy powinien być napisany jednym krojem pisma (w zasadzie czcionką prostą) o niezmienniej wielkości, bez pogrubień i podkreśleń, ze stałym odstępem między wierszami, bez wprowadzania twardego znaku podziału wiersza i znaku podziału strony. Prosi się o niestosowanie jakiegokolwiek formatowania akapitu, odstępów między akapitami, wcięć, wysunięć itd.
- Cytaty – zarówno w tekście, jak i w przypisach – należy ujmować w cudzysłów. Każda ingerencja Autora artykułu w cytat (np. poprzez podkreślenie fragmentu tekstu albo wyjaśnienie zaimka osobowego) musi zostać wyraźnie zaznaczona w nawiasie kwadratowym i podpisana inicjałami Autora artykułu [podkreślenie – P.P.]. Cytaty pochodzące z literatury obcojęzycznej zamieszczane w tekście właściwym powinny występować w polskim przekładzie, cytaty w przypisach należy zamieszczać w języku oryginału. Z wyjątkiem prac z dziedzin lingwistyki i pokrewnych należy unikać przesycenia tekstu zbędnymi cytatami.
- Używanie skrótów powinno być ograniczone do minimum. Dopuszczalne są skróty powszechnie przyjęte w języku polskim, takie jak: m.in., np., nr, ul., itd., itp., tzw.
- Uważane jako powszechnie jasne są skróty przyjęte przez polski układ miar i wag, takie jak: kg, km, cm oraz skrót zł (gr) na określenie polskiej waluty.
- Dopuszczalne są skróty pochodzące z języków obcych odnoszące się do zagranicznych środków płatniczych, jednak przy pierwszym ich zastosowaniu należy podać pełną nazwę waluty w języku polskim, np. talar Rzeszy (Rtlr.).
- Skróty nazw własnych muszą być bezwzględnie rozwinięte przy pierwszym ich użyciu, np. Korpus Ochrony Pogranicza (KOP), Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Armia Krajowa (AK) itd. Zasadzie tej podlegają również nazwy państw, np. Niemiecka Republika Demokratyczna (NRD), Związek Radziecki (ZSRR), Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna (KRLD) itd. W dalszej części tekstu można używać wcześniej wyjaśnionych skrótów, uznając je za w pełni zrozumiałe: KOP, PZPR, AK, NRD, ZSRR, KRLD itd.
- Wyjątkiem niewymagającym rozwinięcia są skróty przyjęte w polskiej oraz międzynarodowej terminologii w publikacjach naukowych, w szczególności będące częścią nazwy własnej, np. Waffen SS, albo traktowane w całości jako nazwy własne, np. samochód marki Fiat albo marki BMW, samolot PZL (w nazwie, np. PZL „Karaś”), okręt ORP „Błyskawica” itd.
- W wypadku skrótów obowiązują formy przyjęte w najnowszym wydaniu *Słownika języka polskiego*.
- W wypadku nazw odnoszących się do niepolskich organizacji w tekście obowiązuje pełna nazwa w języku polskim, natomiast skrót nazwy może być podawany w języku oryginału, np. Socjalistyczna Partia Niemiec (SPD).
- Przy transkrypcji z alfabetów innych niż łaciński należy przestrzegać reguł określonych w polskiej normie bibliotecznej: PN-ISO 9-2000.

- W wypadku nazw miejscowości znajdujących się poza granicami Polski, ale posiadających polskie nazwy, należy w tekście użyć nazwy polskojęzycznej, np. Drezno (zamiast Dresden), Praga (zamiast Praha), Lwów (zamiast Lviv), Nowy Jork (zamiast New York). Uwaga ta nie odnosi się do zapisu bibliograficznego, w którym nazwę miasta należy umieścić w formie podanej przez wydawcę.
- W razie posługiwania się historycznymi (niepolskimi) jednostkami miar i wag (funt, łut, uncja, stopa, łokieć, wiorsta, mila, kamień, cetnar itd.), prosi się Autorów o przeliczenie w przypisie na obecnie używane w Polsce wartości, umożliwiające czytelnikowi pełne zrozumienie tekstu. Ma to szczególne znaczenie, gdy określenie używane w czasach dawniejszych nie jest jednoznaczne (mila śląska, czeska, pruska, angielska, morska itd.) albo w ciągu wieków ulegało zmianom.
- Teksty opracowań (analizy, syntezy) muszą zawierać przypisy oraz bibliografię. Numer przypisu powinien zostać zamieszczony po fragmencie tekstu, do którego odnosi się przypis. Oznaczenie przypisu należy umieścić bezpośrednio po tekście przed znakiem przestankowym.
- Przypisy służą zasadniczo do podawania źródeł wykorzystanych przy pisaniu pracy. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się zamieszczanie w przypisach dodatkowych, niedługich komentarzy, wyjaśnień uzupełniających albo leksykalnych oraz cytatów.
- Przypisy powinny być umieszczone pod tekstem i mieć numerację ciągłą.
- W przypadku powoływania się na źródło archiwalne, muzealne lub biblioteczne należy podać miejsce przechowywania źródła oraz jego sygnaturę albo numer inwentarzowy.
- Przy powoływaniu się na tekst opublikowany należy podać: pierwszą literę imienia autora (z kropką), nazwisko autora, tytuł pracy oraz miejsce i rok wydania, jeśli jest to publikacja książkowa, albo dane bibliograficzne dzieła zwanego, w którym ukazała się praca. Przykłady zapisów zostały zamieszczone pod niniejszymi Wskazówkami.
- W wypadku niemożności ustalenia autora książki (anonimowego autora) należy przed tytułem użyć skrótu „[b.a.]” w nawiasie kwadratowym.
- Jeśli w publikacji nie jest podany rok wydania, używa się skrótu „b.r.”, o ile z innych źródeł nie wynika, w którym roku ukazała się dana pozycja. Jeśli rok opublikowania nie został podany, natomiast możemy go ustalić (np. na podstawie katalogów bibliotecznych), rok wydania podajemy w nawiasie kwadratowym.
- W wypadku nienumerowanych stron (np. w gazetach codziennych) należy zastosować skrót „nlb.”.
- Praca cytowana wcześniej i obecnie cytowana ponownie w kolejnym przypisie winna zawierać dane autora (pierwsza litera imienia z kropką, pełne nazwisko autora), pierwsze słowa tytułu zakończone wielokropkiem i w nawiasie kwadratowym numer przypisu, w którym pozycja ta wystąpiła po raz pierwszy w peł-

nym zapisie bibliograficznym, a następnie strona w pracy cytowanej, do której odnosi się bieżący przypis.

- Jeśli przypis odwołuje się do pracy podanej w przypisie bezpośrednio go poprzedzającym, należy użyć jedynie określenia „ibidem” z podaniem numeru strony.
- Przy powoływaniu się na źródło znajdujące się w Internecie na stronach www obowiązują wszystkie zasady dotyczące podawania danych autora i tytułu tekstu (ewentualnie również wydawnictwa, jeśli publikacja ukazała się także w druku). Poza tymi danymi należy podać adres strony www i bezwzględnie zamieścić informację o dacie korzystania ze strony.

Przykładowe przypisy

Wydawnictwo zwarte:

¹ K. Maleczyńska, *Dzieje starego piapiernictwa śląskiego*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1961, s. 92.

Rozprawa w wydawnictwie zwartym:

² K. Popiński, *Rola edukacji na poziomie wyższym w modernizacji społeczno-ekonomicznej Polski w latach 1945-1989* [w:] *Modernizacja czy pozorna modernizacja*, praca zbior. pod red. J. Chumińskiego, Wrocław 2010, s. 232.

Artykuł w czasopiśmie:

³ J. Piłatowicz, *Chemiczne stowarzyszenie inżynierów i techników w Polsce do 1939 r.*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2003, nr 3-4, s. 95.

Praca cytowana ponownie oraz zapis przypisu odnoszący się do pracy podanej w bezpośrednio go poprzedzającym przypisie:

⁴ K. Popiński, *Rola edukacji na poziomie wyższym...* [2], s. 235.

⁵ Ibidem, s. 236.

Praca z anonimowym autorem i niezamieszczonym rokiem wydania publikacji:

⁶ [b.a.], *Bad Reinerz, klimatischer waldreicher Höhenkurort*, Bad Reinerz [1891], s. 5.

Źródło znajdujące się w Internecie:

⁷ A. Defren, *Die Hochschule für Welthandel in Wien: Geschichte und Entwicklung von 1919 bis 1942*, VDM Verlag Dr. Müller, 2007, <<http://www.weltbild.de/3/14896961-1/buch/die-hochschulefuer-welthandel-in-wien.html>> [dostęp: 17.09.2011].

Bibliografia

Bibliografia powinna zostać sporządzona alfabetycznie od nazwiska autora np.: Maleczyńska K., *Dzieje starego piapiernictwa śląskiego*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1961.

Muzeum Papiernictwa
w Dusznikach-Zdroju

**DOLNY
ŚLĄSK**

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO

ISSN 1897-7685